

OBYWATELSKI MONITORING SPORTU

Raport z Obywatelskiego Monitoringu Sportu prowadzonego w mieście Lublin

Autorzy: Karol Inglot i Krzysztof Jakubowski

Monitoring został zorganizowany przez Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich w ramach projektu „Mocna Straż” dzięki wsparciu Fundacji im. Stefana Batorego

Lublin, 25 stycznia 2013

SPIS TREŚCI

- I. Podstawy teoretyczne
  1. Wprowadzenie
  2. Metodologia
  3. Prawo w monitoringu sportu
- II. Informacje wprowadzające dotyczące sytuacji w danej gminie
  1. Informacje o obserwowanej gminie
  2. Informacje o grupie prowadzącej działania i jej motywach
- III. Wyniki obserwacji
  1. Miejsce sportu w strategicznych dokumentach gminy
  2. Obiekty należące do infrastruktury sportowej w gminie – zasoby, dostępność, wykorzystanie. Podmioty realizujące działania w zakresie sportu w gminie
  3. Finansowanie – sport w budżecie gminy i rozliczalność wydatków
  4. Informowanie o sporcie
- IV. Wnioski i opinie
  1. Wnioski z prowadzonych działań monitoringowych
  2. Rekomendacje
  3. Podsumowanie
- V. Załączniki
  - Wiadomość do Prezydenta Miasta Lublin z prośbą o ustosunkowanie się do raportu Obywatelskiego Monitoringu Sportu.
  - Ustosunkowanie się dyrektora Wydziału Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin do raportu.

I. PODSTAWY TEORETYCZNE

1. WPROWADZENIE

14 września 2012 roku rozpoczął się Obywatelski Monitoring Sportu koordynowany przez Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich. Było to działanie z zakresu kontroli społecznej o wymiarze ogólnopolskim. Realizacja monitoringu stanowiła wyraz obywatelskiego zaangażowania mieszkańców polskich gmin, którzy chcą, aby polityka lokalna i wydatkowanie gminnych pieniędzy było racjonalne, celowe i przejrzyste oraz aby władze, podejmując decyzje, brały pod uwagę potrzeby mieszkańców. To, jak administracja będzie zarządzała sportem, ochroną zdrowia czy kulturą, decyduje o jakości życia mieszkańców. Dlatego to oni mają największą motywację oraz prawo, aby sprawdzać, jak realizowane są te istotne dla nich kwestie. Wszelkie ich uwagi powinny być traktowane jako bezcenne źródło informacji dla władz i wyraz obywatelskiej troski o lokalną samorządność - pod warunkiem, że osoby czy organizacje prowadzące kontrolę obywatelską zachowają zasady zapisane w Karcie Zasad Monitoringu – obiektywizm, jawność, rzetelność i działanie na rzecz dobra wspólnego.

Kontrola społeczna, czyli zainteresowanie obywateli tym, jak działa władza, może przerodzić się w działanie strażnicze. Wiąże się ono między innymi z regularnym zbieraniem kluczowych informacji, poszukiwaniem oficjalnych danych oraz porównywaniem zbadanego stanu faktycznego z istniejącym prawem w zakresie wybranego zagadnienia. Monitoring ma na celu wpłynięcie na zmianę związaną z obserwowanym zjawiskiem. Osoby biorące udział w Obywatelskim Monitoringu Sportu badały cztery obszary działania władz gminnych w zakresie sportu:

- planowanie i podejmowanie decyzji o sporcie;
- zasoby sportowe gminy – obiekty należące do infrastruktury sportowej oraz podmioty realizujące działania w zakresie sportu;
- finansowanie sportu;
- informowanie o sporcie.

Patrzenie na te zagadnienia wspólnie pozwala określić, jakie jest miejsce sportu w polityce gminy i czy decyzje podejmowane w zakresie sportu, realizowane przedsięwzięcia i działania są adekwatne do planów zapisanych w dokumentach

strategicznych gminy, racjonalne oraz dostosowane do potrzeb mieszkańców i możliwości gminy. Na tej podstawie można też ocenić, kto ma dostęp do obiektów i zajęć sportowych w gminie, czyli w jakim zakresie gminny sport można określić mianem sportu powszechnego.

Aby wykonać analizę prawa miejscowego i rozwiązań organizacyjnych dotyczących sportu na poziomie gminy, trzeba znać specyfikę badanej gminy – jej mieszkańców, budżet, problemy i mocne strony – oraz spojrzeć na problem całościowo. Taka ocena zależy również od indywidualnych i profesjonalnych doświadczeń osób dokonujących lokalnej diagnozy sportu w gminie. Sposób prowadzenia monitoringu miał zapewnić zachowanie obiektywności przez osoby biorące w nim udział. Została zastosowana metodologia polegająca przede wszystkim na zbieraniu i analizowaniu danych zastanych - dokumentów znajdujących się w zasobie instytucji publicznych. Wątpliwości były weryfikowane w trakcie prowadzenia wywiadów z urzędnikami gminy. Organizatorzy dołożyli również starań, aby zapewnić konsultacje ekspertów i możliwość oceny sposobów zarządzania sportem w gminach z różnych punktów widzenia (m.in. wykłady dla uczestników monitoringu wygłoszone przez pracowników AWF w Warszawie dotyczące sportu powszechnego).

Celem monitoringu było doprowadzenie do tego, aby w polskich gminach sport był powszechnie dostępny dla mieszkańców, a pieniądze przeznaczone na ten cel wydawane były w sposób adekwatny do potrzeb. Jednocześnie podejmowane działania miały uświadomić obywatelkom i obywatelom, że mogą mieć wpływ na rządzenie poprzez korzystanie ze swoich praw.

Monitoring był prowadzony w 13 lokalizacjach przez 19 Lokalnych Strażniczek i Lokalnych Strażników wybranych w procesie rekrutacji spośród 60 zgłoszeń. Motywacje, dla których podjęto to działanie, dotyczyły m.in. doprowadzenia do bardziej powszechnego uprawiania sportu przez mieszkańców gmin, bardziej przejrzystego i racjonalnego rozdysponowywania środków publicznych, podniesienia poziomu rozliczalności działań lokalnych władz samorządowych. Z całą pewnością wszystkich uczestników połączyła chęć podniesienia poziomu swojej wiedzy na temat zarządzania sportem w gminach i wydatkowania na ten cel pieniędzy publicznych, ponieważ jest to temat dotąd niezbadany ze względu na różnorodność form zarządzania sportem na poziomie lokalnym.

Lokalne Strażniczki i Lokalni Strażnicy realizowali monitoring samodzielnie oraz ze wsparciem reprezentowanych przez siebie organizacji w gminach. Monitoring był prowadzony w następujących lokalizacjach:

1. Bisztynek, Kamil Zawadzki,
2. Częstochowa, Edyta Widawska, Zbigniew Wieczorek,
3. Dąbrowa Górnicza, Bartosz Wasilewski,
4. Gryfino, Tomasz Miler,
5. Lublin, Karol Ingot, Krzysztof Jakubowski, Fundacja Wolności,
6. Łowicz, Jakub Pierzankowski, Klub Forum Obywatelskiego Rozwoju Łowicz,
7. Kobylanka, Krzysztof Żyto, Kobylanka – gminą dla swoich mieszkańców,
8. Oława, Małgorzata Płonczkier, Łukasz Wołodzko, Fundacja Inicjatyw Społecznych i Kulturowych Grejpfрут,
9. Szklarska Poręba, Marzena Czarnecka - Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, Izabela Broś,
10. Szydłowiec, Wojciech Dobrzański, Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju i Promocji Karate Kyokushin Matsushima w Polsce MUSHIN,
11. Warszawa, Katarzyna Tadeusiak-Jeznach - Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich, Krzysztof Łoś - Stowarzyszenie Dialog Społeczny,
12. Wołów, Paweł Fedorczyk, Stanisław Chodorowski, Stowarzyszenie Inicjatyw Obywatelskich "Necessitas",
13. Zakrzówek, Magdalena Ciołek, Fundacja Akademia Współpracy.

Organizatorem monitoringu było Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich – organizacja, która bada przejrzystość działań administracji publicznej i efektywność wydatkowania przez nią środków oraz podejmuje działania na rzecz zapewnienia standardów dobrego rządzenia. Stowarzyszenie jako koordynator i pomysłodawca Obywatelskiego Monitoringu Sportu zapewniło: dwa stacjonarne szkolenia dla uczestników, stałe wsparcie eksperckie, konsultacje ekspertów oraz możliwość wymiany doświadczeń pomiędzy organizacjami, grupami i osobami zainteresowanymi sportem powszechnym z całej Polski. Przygotowało również internetowe narzędzie do zbierania i analizy danych.

2. METODOLOGIA

Obywatelski Monitoring Sportu realizowany był we wszystkich lokalizacjach według tej samej metodologii. Lokalne Strażniczki i Lokalni Strażnicy korzystali z narzędzia internetowego¹ służącego do zbierania i analizy danych. Monitoring odbywał się od czerwca 2012 roku (początek rekrutacji osób chętnych do prowadzenia monitoringu) do grudnia 2012 roku (pisanie raportów). Zbieranie i analiza danych trwała od września do listopada 2012 roku. Lokalne Strażniczki i Lokalni Strażnicy wzięli udział w dwóch szkoleniach, na których dowiedzieli się między innymi, czym jest kontrola społeczna władzy, jaka jest sytuacja sportu w Polsce oraz jak zbudowany jest budżet gminny. Pierwsze spotkanie przygotowało uczestników do prowadzenia monitoringu, drugie podsumowało ich wiedzę i pokazało, jak na jej podstawie stworzyć raport i rekomendacje. Uczestnicy brali także udział w kursie internetowym „Na straży”. W trakcie monitoringu wsparcie prawne i merytoryczne zapewniało SLLGO.

Realizacja monitoringu odbywała się wedle ściśle określonej metodologii. Lokalni Strażnicy szukali dokumentów w Biuletynach Informacji Publicznej, składali wnioski o informację publiczną, przeprowadzali wywiady z kluczowymi osobami związanymi z zarządzaniem sportem w gminie, obserwowali obiekty sportowe. Działania te były prowadzone od września do listopada 2012 roku. Zgromadzone dane były wprowadzane do specjalnie przygotowanego narzędzia internetowego.

Monitoring opierał się na badaniu dokumentów, w tym dokumentów dotyczących funkcjonowania obiektów sportowych, podmiotów realizujących zadania w zakresie sportu. Analizowano sytuację sportu w gminie w 2011 roku. Aby tego dokonać uczestnicy i uczestniczki zapoznawali się z informacjami publicznymi pochodzącymi sprzed 2011 r. (np. w przypadku strategii rozwoju gminy), a także z dokumentami z 2012 r. (szczególnie w przypadku badania wydatków na sport w gminach), aby na ich podstawie określić, jakie było miejsce sportu w polityce gminy w 2011 r. oraz w wybranych fragmentach: jak kształtuje się polityka sportowa gminy obecnie. Zakres badania umożliwił porównanie dokumentów, określenie czy i w jaki sposób je zmieniano, sprawdzenie jakie są cele gminy w zakresie sportu i przez jakie działania gmina dąży do ich osiągnięcia. Obserwowano stan i dostępność obiektów sportowych. Sprawdzano również budżet gminy pod kątem inwestycji w obiekty, zlecenia

---

¹ Narzędzie dostępne jest na stronie sport.samiswoje.pl

zadań własnych gminy w zakresie sportu czy przyznawania stypendiów sportowych.

Warunkiem udziału w Obywatelskim Monitoringu Sportu było podpisanie deklaracji uczestnika, która zobowiązała każdego uczestnika/uczestniczkę do przestrzegania Karty Zasad Organizacji Monitorujących Administrację Publiczną. Karta wskazuje jako podstawowe zasady monitoringu: obiektywność, jawność, rzetelność i działanie na rzecz dobra wspólnego.

3. PRAWO W MONITORINGU SPORTU

Wstęp

Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady uprawiania i organizowania sportu jest **ustawa o sporcie** z dnia 25 czerwca 2010 r. (Dz. U. Nr 127, poz. 857 ze zm.). Z chwilą wejścia w życie ustawy o sporcie zgodnie z art. 94 tej ustawy utraciły moc:

- ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej - z wyjątkiem art. 43,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym.

Ustawa o sporcie odnosi się do dwóch zagadnień związanych z funkcjonowaniem sportu – organizowania i uprawiania sportu. W ustawie została wprowadzona definicja sportu (art. 2) *Sportem są wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie lub poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Sport wraz z wychowaniem fizycznym i rehabilitacją ruchową składają się na kulturę fizyczną.* Definicja ta jest zbieżna z definicją przyjętą przez Radę Europy w **Europejskiej Karcie Sportu**. Z kolei Komisja Europejska w Białej Księdze² (str. 3) na temat sportu podkreśla społeczną rolę sportu, który posiada wielką możliwość zrzeszania ludzi, docierania do wszystkich, niezależnie od wieku czy pochodzenia społecznego. *Sport ma nie tylko znaczenie dla poprawy zdrowia obywateli Europy, lecz posiada również wymiar wychowawczy oraz odgrywa rolę społeczną, kulturową i rekreacyjną.*

---

² http://ec.europa.eu/sport/documents/wp_on_sport_pl.pdf

Spoleczna rola sportu daje również możliwość zacieśniania zewnętrznych relacji Unii.

Ustawa o sporcie to nie jedyny akt prawny w polskim systemie prawnym, regulujący kwestie sportu, którego organizowanie i możliwość realizacji przez obywateli zostało uznane za obowiązek państwa.

Przyjęta definicja sportu wyrażona w ustawie o sporcie nawiązuje do katalogu praw wskazanych w rozdziale drugim **Konstytucji RP** (Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela), gdzie w art. 68 ust. 5 wyrażone zostało: *Władze publiczne popierają rozwój kultury fizycznej, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.* Przepis ten tworzy obowiązek podejmowania działań przez władze publiczne w celu zapewnienia możliwości organizowania sportu zarówno w sferze infrastruktury, jak i działań zmierzających do kreowania przez edukację postaw nakierowanych na aktywność sportową. Zwrócić należy uwagę, iż art. 3 ustawy o sporcie traktuje o kulturze fizycznej wymienionej w Konstytucji. Podniesienie kultury fizycznej do konstytucyjnie gwarantowanych obowiązków władz publicznych wskazuje, iż ustrojodawca zauważa doniosłą rolę aktywności fizycznej obywateli. Przy czym pamiętać należy, iż art. 68 Konstytucji w zasadzie dotyczy prawa do ochrony zdrowia, co w pewnym stopniu determinuje charakter oraz rolę jaką ustrojodawca przypisał kulturze fizycznej.

Kultura fizyczna została wprost wymieniona jako zadanie własne gminy w art. 7 ust. 1 pkt 10 **ustawy o samorządzie gminnym**. Realizacja przez gminę zadania własnego w zakresie kultury fizycznej nakłada na władze gminy obowiązek zaspokojenia potrzeb zbiorowych mieszkańców w tym zakresie w sposób realny i stały (por. Komentarz do ustawy o samorządzie gminnym, pod red. Pawła Chmielnickiego, str. 108, LexisNexis 2007, wydanie 3) – zatem na gminie ciąży obowiązek takiego dobierania rozwiązań związanych ze swoją działalnością, aby rzeczywiście mieszkańcy mogli realizować swoje potrzeby związane z kulturą fizyczną.

Ustawodawca podkreślił rolę kultury fizycznej uznając również, iż należy ona do sfery pożytku publicznego, co znajduje odzwierciedlenie w art. 4 ust. 1 pkt 17 **ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie**. Pożytek publiczny definiowany jest w tej ustawie następująco: *Działalnością pożytku publicznego jest działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez*

organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie (art. 3 ust.1 ustawy działalności pożytku publicznego i wolontariacie). Ustawodawca włączając kulturę fizyczną do zadań pożytku publicznego, zwrócił uwagę na istotność tego zadania władz publicznych, które to może być wykonywane poprzez wspieranie działalności organizacji pozarządowych w tym zakresie albo powierzenie im zadań w tej sferze.

Szczegółowo uregulowane zadania gminy w zakresie sportu

Ustawa o sporcie przewiduje m. in. następujące rozwiązania umożliwiające organizowanie i uprawianie sportu, które są istotne z punktu widzenia monitoringu sportu w gminie:

- zasady finansowania sportu,
- wspieranie rozwoju sportu w gminie przy udziale ciała doradczego – rady sportu,
- stypendia sportowe dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe oraz trenerów prowadzących szkolenie zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym.

Każdy z tych elementów musi być brany pod uwagę z punktu widzenia art. 27 ust. 1 ustawy o sporcie, zgodnie z którym *Tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego.* Jednym z powodów przyjęcia takich regulacji było to, iż wcześniejsza ustawa o sporcie kwalifikowanym oraz przepisy np. ustawy o samorządzie gminnym nie dawały możliwości do uznania, iż do zadań własnych gminy należy dofinansowywanie sportu kwalifikowanego (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 19 lipca 2006 r., sygn. akt I SA/Gl 927/06).

A. Zasady finansowania sportu

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o sporcie w celu dofinansowania sportu w gminie muszą być spełnione następujące kryteria (łącznie):

1. Rada gminy musi przyjąć uchwałę o jakiej stanowi art. 27 ust. 2 ustawy o sporcie (*Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może określić, w drodze uchwały, warunki i tryb finansowania zadania własnego, o którym mowa w ust. 1, wskazując w uchwale cel publiczny z zakresu sportu, który jednostka ta zamierza osiągnąć*).
2. Udzielana dotacja musi służyć realizacji celu publicznego określonego w w/w uchwale.
3. Realizowane przedsięwzięcia muszą wpływać na poprawę warunków uprawiania sportu przez członków klubu sportowego, który otrzyma dotację, lub zwiększy dostępność społeczności lokalnej do działalności sportowej prowadzonej przez ten klub.

Dodatkowo dotacja taka może być udzielona tylko i wyłącznie podmiotowi działającemu na obszarze danej jednostki samorządu terytorialnego, nie działającemu w celu osiągnięcia zysku.

Ustawodawca wyliczył przykładowo przeznaczenie tych dotacji (art. 27 ust. 3 ustawy o sporcie):

- 1) realizacja programów szkolenia sportowego,
- 2) zakup sprzętu sportowego,
- 3) pokrycie kosztów organizowania zawodów sportowych lub uczestnictwa w tych zawodach,
- 4) pokrycie kosztów korzystania z obiektów sportowych dla celów szkolenia sportowego,
- 5) sfinansowanie stypendiów sportowych i wynagrodzenia kadry szkoleniowej.

Wybór tego sposobu finansowania sportu nie wyklucza zastosowania drugiego trybu, który wynika z ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Gminy mogą finansować sport (kulturę fizyczną) poprzez wspieranie i powierzanie działalności w tym zakresie podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Takimi podmiotami są organizacje pozarządowe działające w sferze zadań publicznych określonych w ustawie, rozumiane jako organizacje:

- 1) niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku - osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4.

3. Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:

- 1) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- 2) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego;
- 3) spółdzielnie socjalne;
- 4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie, które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

Zasady finansowania sportu wyznaczone przez ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie mają podstawowe znaczenie i zgodnie z art. 3 ust. 4 będą miały zastosowanie w każdym wypadku, w jakim finansowanie będzie dotyczyło działalności sfery pożytku publicznego.

Podstawowym dokumentem związanym z możliwością finansowania sportu zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie jest **roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 tejże ustawy** – uchwalany do 30 listopada każdego roku (art. 5a ust. 1). Istnieje możliwość uchwalenia wieloletniego programu (art. 5a ust. 2). Program współpracy musi zawierać w szczególności:

- 1) cel główny i cele szczegółowe programu,
- 2) zasady współpracy,
- 3) zakres przedmiotowy,
- 4) formy współpracy, o których mowa w art. 5 ust. 2 (m.in. zlecenie realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie),

- 5) priorytetowe zadania publiczne,
- 6) okres realizacji programu,
- 7) sposób realizacji programu,
- 8) wysokość środków planowanych na realizację programu,
- 9) sposób oceny realizacji programu,
- 10) informację o sposobie tworzenia programu oraz o przebiegu konsultacji,
- 11) tryb powoływania i zasady działania komisji konkursowych do opiniowania ofert w otwartych konkursach ofert.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w art. 19 ust. 1 pkt 4 dopuszcza również możliwość złożenia wniosku o realizację zadania publicznego do jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której ma się miejsce zamieszkania lub wnioskujący podmiot ma siedzibę. Rozwiązanie to umożliwia gminom w zakresie tym dofinansowywanie sportu, jednakże w tym zakresie zgodnie z art. 19c ust. 1 wymagana jest uchwała rady gminy określająca tryb i szczegółowe kryteria oceny wniosków o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej.

B. Rady sportu

W gminach (ale też innych jednostkach samorządu terytorialnego) mogą działać powoływane przez organ wykonawczy gminy rady sportu. Członkami rady sportu mogą być przedstawiciele organizacji i instytucji realizujących zadania w zakresie kultury fizycznej (art. 30 ust. 1 ustawy o sporcie), którzy wykonują swoje funkcje społecznie. Powoływanie oraz regulamin działania rady sportu ustalany jest przez organ wykonawczy gmin. Rada sportu ma wyłącznie charakter opiniujący w zakresie realizacji zadań sportu, w szczególności należy do niej opiniowanie (art. 30 ust. 3 ustawy o sporcie):

- 1) strategii rozwoju gmin, powiatów i województw w zakresie kultury fizycznej;
- 2) projektu budżetu w części dotyczącej kultury fizycznej;
- 3) programów rozwoju bazy sportowej na danym terenie, w tym w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie dotyczącym terenów wykorzystywanych na cele kultury fizycznej;

- 4) projektów uchwał określających warunki i tryb finansowania zadania własnego gminy zgodnie z art. 27 ust. 1, wskazując w uchwale cel publiczny z zakresu sportu, który jednostka ta zamierza osiągnąć.

Struktura organizacyjna oraz osobowa w całości zależy od woli organu wykonawczego gminy.

C. Stypendia sportowe dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe oraz trenerów

Przepis art. 30 ustawy o sporcie przewidział możliwość ustalania i finansowania okresowych stypendiów, nagród i wyróżnień dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe oraz stypendia lub nagrody dla trenerów prowadzących szkolenie zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym (art. 30 ust. 1 i 2 ustawy o sporcie).

Przepis ten ustanowił możliwość wspierania zawodników oraz trenerów w następujący sposób:

- okresowe stypendia (zawodnicy),
- nagrody (zawodnicy),
- wyróżnienia (zawodnicy),
- stypendia (trenerzy),
- nagrody (trenerzy).

W przypadku zawodników warunkiem możliwości przyznania takiego stypendium jest osiągnięcie wyniku sportowego. Natomiast w stosunku do trenerów możliwość skorzystania ze stypendium daje osiągnięcie wysokich wyników przez trenowanych sportowców. W żadnym z tych przypadków nie zostały wyraźnie zdefiniowane przesłanki określające, o jakie wyniki chodzi, jednak należy przyjąć, iż stypendium dla sportowców nie może być przyznawane za zwykłe osiągnięcia sportowe, raczej należy się opierać na znaczących osiągnięciach w danej dziedzinie sportu np. poprzez odnoszenie sukcesów w ramach organizowanego współzawodnictwa w rozgrywkach związków narodowych. W przypadku trenerów ustawodawca uznał, iż możliwość wsparcia na podstawie tego rozwiązania dotyczy tylko przypadków osiągnięcia wysokich wyników sportowych w międzynarodowym

współzawodnictwie sportowym lub w krajowym współzawodnictwie sportowym.

Zasady, tryb przyznawania i pozbawiania oraz rodzaje i wysokość stypendiów sportowych, nagród i wyróżnień muszą zostać określone w **uchwale rady gminy**. Przy czym rada gminy musi brać pod uwagę takie czynniki jak: znaczenie danego sportu dla tej jednostki samorządu terytorialnego oraz osiągnięty wynik sportowy (art. 30 ust. 3 ustawy o sporcie). Ustawodawca nie wskazał, jak należy oceniać znaczenie danego sportu w danej gminie i przyjmując uchwałę, rada gminy musi wykazać w uzasadnieniu, jakie to czynniki brała pod uwagę, oceniając wagę danego sportu dla społeczności lokalnej. W takim przypadku powinno się również brać pod uwagę dokumenty strategiczne gminy, w których winna być rzetelna diagnoza również dotycząca sportu.

D. Korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

Ważnym zagadnieniem z punktu widzenia uprawiania sportu jest możliwość korzystania z obiektów i urządzeń związanych ze sportem w gminie. Z tego punktu widzenia ważne są dwie rzeczy. Każda gmina ma obowiązek zgodnie z art. 4 ust. 2 pkt 2 ustawy o gospodarce komunalnej *ustalania cen i opłat za usługi komunalne o charakterze użyteczności publicznej oraz za korzystanie z obiektów i urządzeń użyteczności publicznej jednostek samorządu terytorialnego*. Obowiązek ten ciąży na radach gminy, które winny tego dokonać w uchwałach albo w drodze uchwały powierzyć to uprawnienie organom wykonawczym gminy. Z tych rozwiązań wynikają kwoty za użytkowanie poszczególnych obiektów przez mieszkańców.

Nadto zgodnie z art. 40 ust. 2 pkt 4 ustawy o samorządzie gminnym organy gminy mogą określać zasady i tryb korzystania z gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Rozwiązanie to przyjmuje, iż określenie w/w zasad jest zastrzeżone do regulacji w statucie gminy³. Również w tym kontekście należy zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym jednostki pomocnicze gminy mogą zarządzać mieniem komunalnym, a zatem mogą wpływać na możliwość korzystania z obiektów gminy związanych ze sportem. Również w tym zakresie ważny jest statut gminy, w którym powinno to być uregulowane.

---

³ por. Komentarz do ustawy o samorządzie gminnym. Pod. Red. Pawła Chmielnickiego, str. 60, LexisNexis 2007, wydanie 3

INFORMACJE WPROWADZAJĄCE DOTYCZĄCE SYTUACJI W DANEJ GMINIE

1. INFORMACJE O OBSERWOWANEJ GMINIE

Lublin jest dużą gminą miejską - stolicą województwa lubelskiego, leżącego we wschodniej Polsce. Mieszka tu ponad 348 tysięcy osób, z czego prawie jedną trzecią stanowią studenci.

Reprezentanci miasta odnoszą sukcesy sportowe, zwłaszcza w grupach wiekowych młodzieżowych i ligach akademickich. Do największych klubów sportowych w mieście należą SPR Lublin, grający w Superlidze Kobiet (piłka ręczna), Klub Motorowo Żużlowy Lubelski Węgiel Lublin (I liga żużlowa), Motor Lublin (II liga piłki nożnej mężczyzn), Budowlani Lublin (I liga rugby), MKS Start Lublin (I liga koszykówki mężczyzn).

Na 1000 mieszkańców Lublina przypada 0,02 sali gimnastycznej (średnia dla wszystkich gmin w Polsce wynosi 0,01) oraz 0,01 pływalni (średnia 0,05), natomiast na 10000 mieszkańców przypada 0,49 boiska sportowego (średnia 3,8). Są to statystyki aktualne na 2010 rok, na podstawie danych GUS.

2. INFORMACJE O GRUPIE PROWADZĄCEJ DZIAŁANIA I JEJ MOTYWACH

Fundacja Wolności została formalnie powołana w sierpniu 2012 roku. Tworzy ją grupa 10 osób zaangażowanych w sprawy obywatelskie, samorządowe oraz ekonomiczne. Wszyscy pracują na zasadzie wolontariatu.

Fundacja Wolności stawia sobie za cel wzmocnienie świadomości obywatelskiej w społeczeństwie, zwiększenie udziału obywateli w sprawowaniu władzy, edukację obywatelską oraz ekonomiczną dzieci i młodzieży, wsparcie organizacji oraz inicjatyw studenckich i młodzieżowych.

Przedstawiciele fundacji biorą udział w działaniach strażniczych, organizowanych przez Stowarzyszenie Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich

– „Fundusz Korkowy” oraz „Obywatelski Monitoring Sportu”. Ponadto, własnym nakładem przeprowadziliśmy badanie aktywności radnych miasta Lublin na półmetku kadencji 2010-2014.

Krzysztof Jakubowski pełni funkcję Prezesa zarządu Fundacji Wolności. Jest absolwentem Wydziału Politologii UMCS oraz Szkoły Liderów Społeczeństwa Obywatelskiego. Stypendysta Fundacji Lesława A. Pagi. W latach 2009-2011 był przewodniczący Rady Osiedla Akademickiego UMCS w Lublinie. Był również koordynatorem zadania „Fundusz Korkowy”, realizowanego w Lublinie w ramach ogólnopolskiej akcji „Masz Głos, Masz Wybór” w 2012 roku.

Interesuje się zagadnieniami samorządu lokalnego, zwłaszcza partycypacji obywatelskiej oraz funkcjonowaniem rad gmin i jednostek pomocniczych samorządu.

Karol Ingot pełni funkcję koordynatora ds. PR Fundacji Wolności. Absolwent Stosunków Międzynarodowych na UMCS, Szkoły Liderów Społeczeństwa Obywatelskiego, a także laureat Studenckiego Nobla. W latach 2009-2012 członek studenckiego samorządu Wydziału Politologii, w którym pełnił funkcje przewodniczącego komisji PRu, komisji Kultury, a także wiceprzewodniczącego samego samorządu. Członek Rady Stowarzyszenia Projekt: Polska i koordynator projektów „Gdziekolwiek będziesz zagłosuj”, „Unia bez Barrier” i „Otwarte zabytki” z ramienia P:P. Założyciel Koła Naukowego Badaczy Bliskiego Wschodu. W 2011 koordynator lokalny Polsko-Amerykańskiego Programu Wymiany Młodych Liderów. Od czerwca 2011 aktywny działacz Stowarzyszenia Forum Młodych Dyplomatów.

III. WYNIKI OBSERWACJI

1. PLANOWANIE I PODEJMOWANIE DECYZJI O SPORCIE

1.1 Miejsce sportu w strategicznych dokumentach gminy

Gmina posiada tylko jeden dokument związany ze sportem: obowiązującą od 2012 r. „Strategię wspierania rozwoju sportu i rekreacji w Lublinie do roku 2015.”. Nie została natomiast przyjęta żadna strategia rozwoju sportu, która dotyczyłaby lat przed 2012. Gmina nie podjęła również uchwały o trybie i sposobie finansowania sportu w 2011 ani 2012 roku

W „Strategii rozwoju miasta Lublina” sport zajmuje marginalną część (2 ze 140 stron). Mianowicie jest to punkt 5.2 tejże strategii – Infrastruktura sportowa. W rozdziale tym znajduje się informacja na temat ilości klubów sportowych w Lublinie, liczbie ich członków, liczbie trenerów, instruktorów i innych osób prowadzących zajęcia sportowe, a także podane są z nazwy największe kluby sportowe w Lublinie.

W rozdziale czytamy, że stan infrastruktury, jak i kondycja finansowa klubów, są niezadowolające, a władze miasta podjęły próbę zorganizowania pomocy finansowej dla klubów poprzez utworzenie miejskiej spółki Sportowy Lublin, która miała szukać sponsorów. Jednakże do powstania spółki ostatecznie nie doszło.

Z tekstu wynika również, że władze starają się inwestować w poprawę infrastruktury sportowej, a główne planowane przedsięwzięcia to: budowa i zagospodarowanie wielofunkcyjnej hali sportowo-widowiskowej przy ul. Kazimierza Wielkiego 10, modernizacja Stadionu Miejskiego przy Alejach Zygmuntońskich i zdobycie licencji na występy w drugiej lidze piłkarskiej, dostosowanie stadionu "Start" do rozgrywek lekkoatletycznych, a także, że „powinny być czynione starania” w celu utworzenia centralnych ośrodków sportu, w tym toru motocrossowego.

1.2 Podejmowanie decyzji, a potrzeby mieszkańców

Głównymi urzędnikami mającymi w zakresie swoich obowiązków sprawy związane ze sportem są: Dyrektor Wydziału Sportu i Turystyki - Jakub

Kosowski, Kierownik referatu ds. sportu - Jarosław Daniewski, Zastępca Dyrektora Wydziału Sportu i Turystyki - Iwona Ewa Haponiuk oraz Doradca Prezydenta Lublina ds. Sportu - Waldemar Białowąs.

Natomiast Zastępca Prezydenta ds. Kultury, Sportu i Relacji Zewnętrznych - Katarzyna Mieczkowska-Czerniak zajmuje się koordynacją polityki gminy w zakresie sportu.

Gmina posiada również Komisję Sportu, Turystyki i Wypoczynku, której przewodniczy radna Beata Stepaniuk, która jest jedyną kobietą w komisji. Pozostali członkowie to radni: Bednarczyk Jacek, Daniewski Leszek, Dreher Piotr, Drozd Zdzisław, Jurkowski Zbigniew, Ławniczak Zbigniew, Pitucha Tomasz, Pogorzałek Marcin oraz Siczek Krzysztof. Wszystkie protokoły z posiedzeń zarówno rady miasta jak i Komisji Sportu, Turystyki i Wypoczynku są dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej.

W ciągu 2011 i 2012 roku działały w gminie kolejno dwie rady sportu. Pierwsza z nich została powołana 08.03.2010 roku i zasiadało w niej 16 członków, w tym 2 kobiety i 14 mężczyzn, a każdy z członków był przedstawicielem organizacji sportowej. Druga działa od 12.03.2012 roku i zasiada w niej 11 członków, w tym 1 kobieta i 10 mężczyzn. W tej radzie zasiada przedstawiciel Prezydenta Miasta Lublina, reprezentant mediów, medycyny sportu, Fundacji Rozwoju Sportu oraz reprezentanci poszczególnych gałęzi sportu: sport masowy, sporty nieolimpijskie, sporty walki, gry zespołowe, sporty olimpijskie, gry zespołowe, sport akademicki, sporty motorowe.

W latach 2010-2012 działało aż 6 komisji konkursowych decydujących o wydatkowaniu gminnych środków na sport. Wszystkie te komisje liczyły po 6 członków. W 1 komisji powołanej 14.04.2009 roku zasiadało 2 radnych i 4 urzędników Wydziału Sportu i Turystyki, przy zachowaniu parytetu płci. W 2, 3 i 4 komisji, działających od 21.2010 roku do 14.03.2012 roku zasiadało jednakowo po 4 urzędników Wydziału Sportu i Turystyki i 2 przedstawicieli organizacji sportowych, w tym 2 kobiety i 4 mężczyzn. W 5 komisji, powołanej 14.03.2012 roku, zasiadało 3 urzędników Wydziału Sportu i Turystyki, 2 przedstawicieli organizacji sportowych oraz Doradca Prezydenta Lublina, w tym 2 kobiety i 4 mężczyzn. W 6 komisji, powołanej 15.11.2012 roku i działającej w momencie publikowania raportu zasiada 4 przedstawicieli Prezydenta Lublina i 2 przedstawicieli NGO, w tym 2 kobiety i 4 mężczyzn.

W 2011 r. zarządzenia Prezydenta Miasta Lublin w dziedzinie sportu dotyczyły głównie powołania komisji konkursowych do rozpatrywania wniosków o realizację zadania publicznego oraz określenia stawki kwoty bazowej do wyliczenia stypendium sportowego.

Rada gminy w 2011 r. podjęła 2 uchwały dotyczące sportu: w sprawie stypendiów za osiągnięte wyniki sportowe oraz w sprawie ustanowienia Nagród Miasta Lublin w dziedzinie sportu.

Potrzeby mieszkańców były badane w latach 2010-2012 poprzez przedłożenie „Strategii Wspierania i Rozwoju Sportu w Lublinie do roku 2015” do konsultacji Radzie Sportu Miasta Lublin, klubom, związkom sportowym i organizacjom sportowym, a także pod ocenę mieszkańców miasta. W badaniach wg. Dyrektora wydziału zostały uwzględnione kwestie płci i niepełnosprawności. Wnioski z konsultacji zostały ujęte w Strategii i będą sukcesywnie wprowadzane do realizacji. Proces ten jest długofalowy i trudny w chwili obecnej do szczegółowego określenia stopnia zaawansowania.

Strategia Rozwoju Miasta Lublin z 2008 roku również została poddana konsultacjom społecznym i ocenie mieszkańców miasta poprzez publikację jej w Biuletynie Informacji Publicznej oraz zaproszenie wszystkich zainteresowanych mieszkańców na publiczną debatę w dniu 12.05.2008 r.

Wsparcie inicjatywy mieszkańców polega głównie na fundowaniu nagród, pucharów czy wyróżnień (dyplomy, listy gratulacyjne). Kluby i stowarzyszenia sportowe składają pisemne wnioski o możliwości realizacji konkretnego zadania, podając przy tym kosztorys oraz harmonogram działań. Przy rozpatrzeniu propozycji brane są pod uwagę czynniki takie jak: znaczenie zadania dla lokalnej społeczności, popularność imprezy, medialność, masowość, widowiskowość, możliwość masowego udziału, etc.

Plan imprez sportowych dostosowywany jest do planu działań klubów i stowarzyszeń sportowych. To właśnie organizacje pozarządowe zgłaszają swoje propozycje imprez. Jest on szczegółowo analizowany pod kątem znaczenia dla mieszkańców miasta, ich sportowych potrzeb, widowiskowości, medialności oraz możliwości masowego udziału w imprezie.

2. OBIEKTY NALEŻĄCE DO INFRASTRUKTURY SPORTOWEJ W GMINIE – ZASOBY, DOSTĘPNOŚĆ, WYKORZYSTANIE. PODMIOTY REALIZUJĄCE DZIAŁANIA W ZAKRESIE SPORTU W GMINIE

2.1 Obiekty infrastruktury sportowej w gminie

W zasobach gminy znajduje się bardzo duża liczba obiektów sportowych, m.in. 5 stadionów, 39 boisk do siatkówki, 47 boisk do piłki nożnej, poza tym hale sportowe, sale gimnastyczne, pływalnie, siłownie, sale do tenisa stołowego i wiele innych. Gmina posiada wykaz wszystkich obiektów.

Brak informacji o korzystaniu z prywatnych obiektów sportowych na stronie urzędu gminy oraz MOSiRu. Jednak lista takich obiektów znajduje się w wykazie obiektów sportowych, którymi dysponuje Wydział Sportu.

Gmina prowadzi monitoring zapotrzebowania na nowe obiekty oraz remonty już istniejących. Nowe inwestycje są planowane i realizowane, często za sprawą samych mieszkańców, którzy się tego domagają, np. organizując akcje zbierania podpisów pod obywatelskim projektem uchwały ws. budowy basenu przy ul. Roztocze (w 2011 roku). Pod projektem podpisało się 1400 mieszkańców. W roku 2011 w ramach „Programu Rozwoju Bazy Sportowej” została przebudowana hala lekkoatletyczna przy Zespole Szkół Elektronicznych na ul. Wojciechowskiej. Wykonano również jej termomodernizację. Na etapie planowania inwestycji sportowych analizuje się koszty utrzymania obiektów, które będą ponoszone przez przyszłego administratora.

Ocena stanu technicznego oraz udostępnianie obiektów sportowych jest wykonywane przez podmiot zarządzający - najczęściej dyrektorów szkół lub Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji.

2.2 Dostępność i wykorzystanie infrastruktury sportowej

W Lublinie brakuje systemu rezerwacji gminnych obiektów sportowych. Mieszkańcy dokonują rezerwacji bezpośrednio w instytucji zarządzającej danym obiektem sportowym (np. w szkole lub w dziale marketingu MOSiR). MOSiR posiada jedynie zestawienie rezerwacji na bieżący miesiąc, ale tylko wybranych

obiektów sportowych. Harmonogram jest zamieszczony na stronie internetowej MOSiRu.

Z komunalnych obiektów sportowych zarządzanych przez MOSiR „Bystrzyca Spółka z o.o.”, korzystają stowarzyszenia sportowe z przeznaczeniem na cele szkoleniowe oraz rozgrywki zespołów ligowych. Wykorzystanie tych obiektów na cele sportowe, monitorowane przez Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta Lublin, dokumentują aktualne grafiki wykorzystania hal sportowych dostępne na stronie www.mosir.lublin.pl.

Tereny otwarte zarządzane przez MOSiR (np. ścieżka rowerowa nad Zalewem) są ogólnodostępne. W związku z tym nie prowadzony jest monitoring wykorzystania tych obiektów.

Cennik wejść na obiekty sportowe jest ustalany przez instytucje zarządzające danym obiektem, np. cennik korzystania z obiektów zarządzanych przez MOSiR jest ustalany mocą zarządzenia wydanego przez zarząd spółki.

Zarządzaniem obiektami zajmują się konkretne podmioty: szkoły, MOSiR, kluby.

Szkoły wynajmują obiekty sportowe odpłatnie. Przychód z wynajmu za 2011 rok wyniósł 6 347 121,63 zł. Jednak jest to kwota za wynajem wszelkich powierzchni i pomieszczeń. Urząd Miasta nie prowadzi kategoryzacji przychodów z wynajmu ze względu na charakter pomieszczeń. Dochody z wynajmu zostały rozdysponowane przez dyrektorów szkół, zgodnie z uchwałą Rady Miasta z 16 września 2010 roku w sprawie utworzenia wydzielonych rachunków przez samorządowe jednostki budżetowe, czyli na finansowanie wydatków bieżących oraz inwestycje (z wyjątkiem finansowania wynagrodzeń osobowych).

Gmina udostępnia obiekty sportowe klubom zrzeszającym osoby niepełnosprawne w szerokim zakresie (pływalnia, hale sportowe, boiska) na zasadach preferencyjnych, tak jak dla pozostałych stowarzyszeń sportowych, realizujących zadania zlecone przez gminę. Znaczna część obiektów jest zmodernizowana i dostosowana do korzystania z nich przez osoby niepełnosprawne (np. z upośledzeniem narządów ruchu). Każdy nowobudowany obiekt musi spełniać wymogi dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych

Obiekty sportowe są dostępne przez cały dzień, często do późnych godzin wieczornych, np. lodowisko od 8 do 21, a w soboty i niedziele do 22, Strefa

H2O codziennie od 8.15 do 21.45, a w poniedziałki, wtorki, soboty i niedziele basen sportowy od godziny 6.

2.3 Podmioty realizujące zadania

Wydział Sportu i Turystyki prowadzi bazę klubów sportowych. Według stanu z listopada 2012 roku w mieście działa 119 klubów sportowych oraz 62 uczniowskie kluby sportowe (tzw. UKS-y). Baza zawiera podział na kluby będące w ewidencji Prezydenta Miasta (tj. uczniowskie kluby sportowe oraz kluby sportowe, których statuty nie przewidują prowadzenia działalności gospodarczej), a także zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. Ma być ona także dostępna na nowej stronie Urzędu Miasta Lublin, która ma powstać w 2013 r. Na obecnej stronie Urzędu Miasta znajduje się tylko wykaz tzw. innych obiektów hotelarskich.

Gmina posiada informacje nt. trenerów sportowych. W roku 2012 sytuacja wyglądała następująco:

- trenerzy – klasa mistrzowska i I – 17
- trenerzy – klasa II – 63
- instruktorzy – 116

Należy pamiętać, że dane nie uwzględniają klubów, które nie ubiegały się o dotacje lub były finansowane z innych środków budżetu.

W 2011 roku Prezydent Miasta przyznał 184 stypendia sportowe (w tym 46 za okres kwiecień-czerwiec oraz 139 za okres od kwietnia do końca roku).

W czasie prowadzenia monitoringu nie stwierdzono istnienia nieformalnych grup działających na rzecz sportu poza grupą kilkunastu osób, które regularnie grają w bike polo i starają się popularyzować ten sport w mieście oraz zwracają uwagę na brak profesjonalnego boiska do uprawiania tego sportu.

Program współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi uchwalony w roku 2011 wymienia przedmiot współpracy w sferze sportu:

- a) realizacja programów szkolenia sportowego w różnych kategoriach wiekowych,
- b) organizacja zawodów sportowych,

- c) organizacja systemu współzawodnictwa sportowego szkół i uczelni,
- d) zapewnienie mieszkańcom Miasta dostępności do obiektów sportowych.

3. FINANSOWANIE – SPORT W BUDŻECIE GMINY I ROZLICZALNOŚĆ WYDATKÓW

3.1 Sport w budżecie gminy

Władze miasta Lublin udzielają wsparcia finansowego zadań z zakresu sportu i kultury fizycznej, prowadzonych przez organizacje pozarządowe i kluby sportowe. Podstawę prawną stanowi ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz uchwalany corocznie program współpracy Miasta Lublin z organizacjami pozarządowymi. Konkursy przeprowadza Wydział Sportu i Turystyki Urzędu Miasta. Podział środków na poszczególne zadania przedstawia poniższe zestawienie.

Gmina Lublin w 2011 roku dofinansowała następujące zadania:

- program szkolenia sportowego w kategoriach wiekowych sport seniorów (1 301 260 zł na II półrocze 2011 roku) – w tym 147 tys. zł. dla SPR, 145 tys. dla Motoru Lublin, 75 tys. zł. dla MKS Start Lublin, po 60 tys. zł. dla KMŻ Lublin i KS Budowlani,
- szkolenie sportowe oraz organizacja i udział w zawodach w kategoriach wiekowych dzieci i młodzieży (1 066 000 zł w kwietniu 2011 roku),
- organizacja zawodów szkół wyższych (30 000 zł dla AZS),
- udział drużyn akademickich w międzynarodowym współzawodnictwie sportowym (10 000 zł AZS WSSP),
- organizacja zawodów sportowych szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (80 000 zł dla Miejskiego Szkolnego Związku Sportowego),
- organizacja imprez sportowych w mieście Lublin (55 000 zł),
- szkolenie sportowe oraz organizacja i udział w zawodach sportowych w kategorii wiekowej seniorów (700 000 zł na I półrocze) – w tym 125 tys. zł dla

SPR, 120 tys. zł. dla Motor Lublin, 85 tys. zł. dla KMŻ Lublin, 70 tys. zł. dla MKS Start Lublin oraz 60 tys. zł. dla KS Budowlani,

- sport osób niepełnosprawnych (60 000 zł),
- zapewnienie dostępności obiektów sportowych dla mieszkańców miasta Lublin poprzez prowadzenie działalności w zakresie kultury fizycznej i sportu (200 000 zł) – w tym 187 tys. zł. dla MKS Start Lublin,
- organizacja letnich obozów szkoleniowych dla dzieci i młodzieży uprawiających różne dyscypliny sportowe (98 000 zł w czerwcu 2011 roku) – głównie dla UKS Widok, UKS Novum, UKS Skarpa, UKS Roxa Motor Lublin, Stowarzyszenie Lokalne Kalina, Budowlany Klub Sportowy BKS, Klub Oyama Karate oraz inne.

W sumie na zadania w zakresie sportu w 2011 miasto przekazało organizacjom pozarządowym i klubom sportowym kwotę 3 600 260 zł.

Ponadto dofinansowanie przekazane Miejskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji z budżetu gminy wyniosło w sumie 7 480 813 zł, natomiast na utrzymanie obiektów sportowych wydano kwotę 6 592 650 zł.

3.2 Rozliczalność wydatków

Gmina prowadzi trzy sposoby kontroli wydatków i realizacji zadań publicznych na upowszechnianie w gminie sportu i kultury fizycznej:

- 1) wizytacje – przeprowadzanych przez pracowników wydziału Sportu i Turystyki na podstawie poleceń dyrektora,
- 2) weryfikacje rozliczeń dotacji – w ramach zakresów czynności pracowników,
- 3) kontrole przeprowadzanych przez pracowników Wydziału Sportu i Turystyki w podmiotach, którym udzielono dotacji.

Kontrole, o których mowa w pkt. 3, obejmują swoim zakresem:

- 1) wykonanie zadań zgodnie z umową,
- 2) prowadzenie dokumentacji merytorycznej i finansowej, pozwalającej na ocenę realizacji zadań,
- 3) wykorzystanie środków otrzymanych z budżetu Miasta, zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowie.

Działalność kontrolna przeprowadzana jest na bieżąco.

Z informacji uzyskanych od dyrektora Wydziału Sportu i Turystyki wynika, że wszystkie sprawozdania zostały złożone w terminie określonym w umowie. Wszystkie podmioty, które złożyły sprawozdania z realizacji zleconego zadania publicznego, zrealizowały zadanie zgodnie z przyjętą ofertą stanowiącą załącznik nr 1 do zawartej umowy.

W 2010 r. stwierdzono w jednym przypadku wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem w kwocie 12.000 zł. Stowarzyszenie zostało również wykluczone z prawa otrzymywania dotacji przez okres 3 lat.

W 2011 r. stwierdzono wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem w 8 podmiotach realizujących zlecane zadania publiczne stwierdzono wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem w łącznej kwocie 22 917,78 zł.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami ww. podmioty zostały zobowiązane do zwrotu kwoty dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem wraz z należnymi odsetkami. Wskazane zalecenia pokontrolne wykonały 4 podmioty. Pozostałe 4 stowarzyszenia nie dokonały zwrotu dotacji w wyznaczonym terminie, w konsekwencji czego zostały wszczęte z urzędu postępowania administracyjne w sprawie zwrotu tych dotacji. W wyniku przeprowadzonych postępowań wydano decyzje określające kwoty dotacji podlegające zwrotowi wraz z odsetkami. W związku z tym, że dwa stowarzyszenia zwróciły się do Prezydenta Miasta Lublin z prośbą o przyznanie ulgi w spłacie zobowiązań, Wydział Sportu i Turystyki przeprowadził dodatkowe postępowania wyjaśniające, w wyniku których wydał jedną decyzję w sprawie rozłożenia na raty dotacji określonej do zwrotu wraz z odsetkami oraz jedną decyzję w sprawie umorzenia należności określonej do zwrotu.

W 2012 roku w wyniku przeprowadzonych kontroli w 6 podmiotach stwierdzono niezgodne z przeznaczeniem wykorzystanie dotacji w łącznej kwocie 19.173,38 zł.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami ww. podmioty zostały zobowiązane do zwrotu kwoty dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem wraz z należnymi odsetkami. Wskazane zalecenia pokontrolne wykonało 6 podmiotów. Jeden podmiot zwrócił się do Prezydenta Miasta Lublin z prośbą o przyznanie ulgi w spłacie zobowiązania. W chwili obecnej Wydział Sportu i Turystyki prowadzi postępowanie wyjaśniające w tej sprawie.

Żaden z wyżej opisanych podmiotów nie został wykluczony z prawa otrzymywania dotacji w następnych latach, z uwagi na zmianę przepisów ustawy o finansach publicznych, zgodnie z którą dla dotacji udzielonych od dnia 1 stycznia 2010 roku nie ma takiego wykluczenia.

4. INFORMOWANIE O SPORCIE

Na ofertę informacyjną miasta składają się przede wszystkim oferty realizacji zadań publicznych składanych przez poszczególne podmioty tj. kluby, związki, stowarzyszenia sportowe.

Wszystkie oferty zamieszczane są na bieżąco w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronach internetowych miasta (Elektroniczna Tablica Ogłoszeń). W przypadku programów Zima w mieście czy Lato w mieście to Wydział Sportu i Turystyki koordynuje wszystkie wydarzenia o charakterze sportowym. Informacja o nich jest przekazywana za pomocą strony internetowej Urzędu, lokalnych mediów, a przede wszystkim poprzez plakaty w szkołach i informacje kierowane do nauczycieli wychowania fizycznego.

Treść ogłoszeń na 2013 r. była konsultowana z organizacjami pozarządowymi oraz z Radą Sportu. Ponadto, informacje o działaniach organizacji sportowych są zamieszczane na stronie internetowej Urzędu po ich uprzednim otrzymaniu od organizacji. Z racji znaczącego stopnia partycypacji ciężar szczegółowej polityki informacyjnej spoczywa na bezpośrednich realizatorach zadań – organizacjach pozarządowych.

Na stronie internetowej gminy można znaleźć dokumenty takie jak: Strategia rozwoju gminy, Strategia rozwoju sportu, a także wyniki procedur konkursowych oraz informacje o stypendiach.

Na stronie znajdują się również informacje dotyczące wydarzeń sportowych, a częściej wydarzeń związanych luźno ze sportem organizowanych w większości przez podmioty inne niż gmina, np. "Bieg Solidarności", czy konferencja "Dokąd zmierza lubelski sport?", a także ogłoszenia o wyborze ofert i zawartych umowach związanych z wyposażeniem obiektów sportowych, informacja o środkach finansowych przeznaczonych na sport w 2009, czy informacje o zmianach danych w ewidencji klubów sportowych.

Gmina nie posiada miejsca, w którym można zasięgnąć kompleksowej informacji o ofercie sportowej gminy. W chwili obecnej trwają prace nad nową stroną internetową Urzędu, która będzie miała podstronę www.sport.lublin.eu. W ramach założeń organizacje pozarządowe będą tam publikowały swoje informacje adresowane do różnych grup odbiorców.

Urząd gminy nie posiada także żadnych materiałów informacyjnych dotyczących sportu przez co ciężko stwierdzić, czy podejmowane przez urząd gminy działania zachęcają do korzystania z zajęć sportowych tylko określone grupy.

WNIOSKI I OPINIE

1. WNIOSKI Z PROWADZONYCH DZIAŁAŃ MONITORINGOWYCH

Wartym podkreślenia jest fakt, że mimo iż wcześniej nie istniał żaden dokument związany ze sportem, to w 2012 r. gmina stworzyła „Strategię wspierania rozwoju sportu i rekreacji w Lublinie do roku 2015”, która została szeroko skonsultowana społecznie. Gmina nie podjęła natomiast uchwały o trybie i sposobie finansowania sportu ani w 2011 ani w 2012 roku. Ponadto w „Strategii rozwoju miasta Lublina” sport zajmuje marginalną część (2 ze 140 stron).

W Lublinie istnieje wielość podmiotów zajmujących się sportem. Zaczynając od Zastępcy Prezydenta ds. Kultury, Sportu i Relacji Zewnętrznych, poprzez Dyrektora Wydziału Sportu i Turystyki, Kierownika referatu ds. sportu, doradcę Prezydenta Lublina ds. Sportu i Komisję Sportu, Turystyki i Wypoczynku, na Radzie Sportu i komisjach konkursowych zajmujących się sportem kończąc. Mimo, że kobiety zajmują wysokie stanowiska związane ze sportem (Zastępca Prezydenta ds. Kultury, Sportu i Relacji Zewnętrznych, Zastępca Dyrektora Wydziału Sportu i Turystyki, czy przewodnicząca Komisji Sportu, Turystyki i Wypoczynku) to ich udział w najważniejszych organach gminy związanych ze sportem wynosi zaledwie 11.5%.

Zarządzenia i uchwały związane ze sportem, które organy gminy podjęły w latach 2011-2012, były dość mało istotne, zarówno te podjęte przez Prezydenta Lublina, jak i przez radę miasta. Dotyczyły głównie stypendiów sportowych, nagród i powołań komisji konkursowych.

W Lublinie nie istnieje zcentralizowany system rezerwacji gminnych obiektów sportowych. W Internecie nie ma możliwości sprawdzenia terminów rezerwacji gminnych obiektów sportowych (poza halą sportową na Globusie oraz lodowiskiem Iceman).

Dobrze oceniamy dostępność gminnych obiektów sportowych ze względu na dostępność dla osób z niepełnosprawnością, długie godziny otwarcia oraz dogodną lokalizację.

Gmina dobrze sobie radzi z kontrolą wydatków i realizacji zadań publicznych na upowszechnianie w gminie sportu i kultury fizycznej. Organizacje sportowe są rozliczane z przyznanych dotacji, a ich wykorzystanie w sposób niezgodny przeznaczeniem stanowi niewielki odsetek wszystkich przyznanych dotacji (np. 0,64% sumy kwot przyznanych na zadania w zakresie sportu w roku 2011).

Oferta informacyjna gminy w sprawie sportu wypadła bardzo słabo. Składają się na nią przede wszystkim oferty realizacji zadań publicznych składanych przez poszczególne podmioty tj. kluby, związki, stowarzyszenia sportowe, które zamieszczane są na bieżąco w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronach internetowych miasta (Elektroniczna Tablica Ogłoszeń). Ciężar szczegółowej polityki informacyjnej spoczywa na bezpośrednich realizatorach zadań – organizacjach pozarządowych.

Gmina nie posiada miejsca, w którym można zasięgnąć kompleksowej informacji o ofercie sportowej gminy, ani też żadnych materiałów informacyjnych dotyczących sportu. Dyrektor Wydziału Sportu i Turystyki zapewnia, że w chwili obecnej trwają prace nad nową stroną internetową urzędu, która będzie miała podstronę www.sport.lublin.eu.

2. REKOMENDACJE

Proponujemy kontynuowanie dobrej praktyki tworzenia Strategii wspierania rozwoju sportu i rekreacji na kolejne lata oraz podjęcie uchwały o trybie i sposobie finansowania sportu, a także poświęcenie sportowi większej uwagi w kolejnej „Strategii rozwoju miasta Lublina”.

Chcielibyśmy również zwrócić uwagę na zwiększenie udziału kobiet w najważniejszych organach zajmujących się sportem w gminie z obecnych 11,5% do, co najmniej 30%, a najlepiej do zachowania parytetu płci w obsadzie stanowisk związanych ze sportem w gminie. Przede wszystkim takie rozłożenie uruchomi proces trwałej zmiany stereotypów, zachęci do weryfikacji ról kobiet i mężczyzn, a także być może sprawi, że pojawi się bardziej różnorodna oferta sportowa dla kobiet.

Rekomendujemy opublikowanie na stronach urzędu miasta lub MOSiR-u ogólnodostępnego wykazu gminnych i prywatnych obiektów sportowych wraz z informacjami nt. sposobu ich rezerwacji, cennika oraz danych kontaktowych.

Ponadto proponujemy wdrożenie przez Urząd Miasta systemu rezerwacji obiektów sportowych, zarządzanych przez gminę oraz MOSiR. Dzięki takiemu systemowi mieszkańcy mieliby możliwość dokładnie zapoznać się z ofertą sportową oraz zarezerwować wynajem określonego boiska czy sali sportowej. Warto też, aby system zawierał wykaz wszystkich obiektów sportowych w mieście, ceny biletów wstępu, wynajmu oraz zestawienie dokonanych rezerwacji.

Wydział Sportu deklaruje, że w tym roku na stronie Urzędu Miasta znajdzie się wykaz klubów sportowych zawierający informacje o działających w mieście Uczniowskich Klubach Sportowych oraz organizacjach zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym. Liczymy, że niebawem faktycznie tak się stanie.

Na koniec zachęcamy do stworzenia biura informacji o ofercie sportowej, w którym dostępne będą wszelkie materiały informacyjne dotyczące oferty sportowej gminy z uwzględnieniem obu płci oraz osób niepełnosprawnych. Życzymy również szybkiego ukończenia prac nad nową stroną internetową urzędu, która będzie posiadała podstronę www.sport.lublin.eu.

3. PODSUMOWANIE

Przeprowadzenie monitoringu sportu w mieście wielkości Lublina okazało się niezwykle trudnym wyzwaniem. Wielka ilość obiektów i organizacji sportowych, duże kwoty dotacji dystrybuowane w ramach konkursów na realizację zadań publicznych oraz różnorodność podmiotów zarządzających obiektami sportowymi sprawiają, że przeprowadzenie kompleksowej analizy zagadnienia było niezwykle trudne.

Celem naszego monitoringu było badanie działań gminy z zakresu planowania i podejmowania decyzji o sporcie, zasobów i dostępności obiektów sportowych, finansowania oraz informowania o sporcie.

Z przeprowadzonego monitoringu wynika, że decyzje podejmowane i następnie realizowane w zakresie sportu w Lublinie są kontynuacją planów zapisanych w dokumentach strategicznych gminy.

Sport w gminie można określić mianem powszechnego, obiekty sportowe są łatwo dostępne dla mieszkańców (długie godziny otwarcia, dostępność dla osób z niepełnosprawnością, dogodna lokalizacja). Z przeprowadzonego monitoringu wynika jednak, że brakuje miejsca (np. na stronie internetowej urzędu), gdzie znalazłaby się pełna oferta sportowa wraz z cennikiem, harmonogramem wynajmu, danymi kontaktowymi do jednostki zarządzającej oraz z możliwością dokonania rezerwacji.

Naszym zdaniem na zwiększenie dostępności obiektów sportowych oraz upowszechnienie sportu w Lublinie wpływ może mieć publikacja przez urząd miasta wykazu obiektów sportowych oraz klubów i organizacji działających w zakresie sportu. Za istotne uznajemy wprowadzenie miejskiego systemu rezerwacji obiektów sportowych.

Na koniec warto zaznaczyć, że przy realizacji monitoringu byliśmy w stałym kontakcie z Panem Jakubem Kosowskim - dyrektorem Wydziału Sportu i

Turystyki, który błyskawicznie udzielał odpowiedzi na wszystkie nasze pytania i wątpliwości, za co serdecznie dziękujemy.

ZAŁĄCZNIK NR 1

Wiadomość do Prezydenta Miasta Lublin z prośbą o ustosunkowanie się do raportu Obywatelskiego Monitoringu Sportu, wysłana 28 stycznia 2013.

Szanowny Panie Prezydencie,

Szanowny Panie Dyrektorze,

Nasza fundacja przygotowała raport nt. sportu w naszym mieście. Zawiera on obserwacje nt. miejsca sportu w dokumentach strategicznych i aktach prawa miejscowego, infrastruktury sportowej, finansowania sportu z budżetu miasta oraz informowania o sporcie.

W załączniku przesyłam raport. Bardzo proszę o odniesienie się do niego. Może być w formie pisemnej (wówczas Państwa odpowiedź będziemy mogli dołączyć do ostatecznej wersji raportu). Proszę o przesłanie odpowiedzi do przyszłego poniedziałku.

Pragnę zwrócić uwagę, że osoby które go przygotowały, nie są sportowcami ani w jakikolwiek sposób związane z organizacjami sportowymi. Przy tworzeniu raportu korzystaliśmy ze wsparcia Stowarzyszenia Liderów Lokalnych Grup Obywatelskich.

--

z poważaniem

Krzysztof Jakubowski

Prezes Zarządu

Fundacja Wolności

ZAŁĄCZNIK 2

Odpowiedź władz miasta na raport Obywatelskiego Monitoringu Sportu, otrzymana 31 stycznia 2013.

Szanowny Panie Prezesie,

serdecznie dziękuję za przesłany raport i zawarte w nim uwagi. Cieszy zainteresowanie Państwa organizacji tematyką sportu i poszukiwania bardziej skutecznych mechanizmów jego rozwoju na linii klub sportowy- jednostka samorządu terytorialnego.

Poniżej przesyłam odpowiedzi do zawartych w Raporcie uwag:

1. Zarządzenia i uchwały Rady Miasta podjęte w latach 2011-2012 zostały uznane za mało istotne. Pamiętać jednak należy, iż znacząca część współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi jest regulowana w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, a także w programie współpracy Gminy Lublin z organizacjami pozarządowymi. Na podstawie tych aktów wydawane są także zarządzenia Prezydenta. Akty te dotyczą jednak wszystkich organizacji pozarządowych, a nie tylko sportowych.

2. Przyznać należy, iż w gminie nie istnieje system rezerwacji gminnych obiektów sportowych. Wynika to z faktu, iż obiekty komunalne (poza obiektami szkolnymi) zostały przekazane w dzierżawę MOSiR Bystrzyca sp. z o.o., która to administruje nimi. Sugestię przekazemy władzom Spółki.

3. Dziękuję za zwrócenie uwagi na wzmożoną kontrolę nad wykorzystaniem środków publicznych. Jest to jeden z priorytetów działania Wydziału Sportu i Turystyki. Praktyka pokazuje, że dzięki szkoleniom i wnikliwym kontrolom liczba podmiotów, które są zobligowane do zwrotu dotacji zmniejsza się.

4. Z uwagi na trwające prace nad nową stroną internetową Urzędu Miasta brak jest kompleksowo opracowanej oferty informacyjnej. Kluby sportowe nie zawsze radzą sobie z tym zadaniem. Nowa domena – www.sport.lublin.eu umożliwi zebranie i zamieszczenie kompleksowej oferty dla różnych grup

społecznych, oczywiście przy istotnym udziale organizacji sportowych prowadzących szkolenie.

z wyrazami szacunku

---

dr Jakub Kosowski

Dyrektor Wydziału Sportu i Turystyki